

és történelmileg nevezetes helyek (Zrínyi-kútja, a Koppány-vezér áldozatbemutatóira emlékeztető Pogányvár, Bocska, Kerecseny, Pusztaszentegyház, a török idők földvárjai, Curia-Nova, mai nevén Új-udvar stb.), továbbá a híres kanizsavidéki betyárok (Patkó, Kutyási) rejtekhelyeinek felkeresésére. Külön érdekességei a kerületnek: a zalai olajmezők földszintfeletti berendezései, a csibiterdei homokkőbánya és néhány helyen barnaszénrétegek.

Rovarkárosítás nyomaival nem találkozunk. A szórványosan mutatkozó gyapjaspille-foltok nem tekinthetők veszedelmes gócnak. Jól esik a magyar fülnek az egyes dülők találó és zamatos elnevezése is.

V.

A nagy területen szétszórt erdők bejárásával kapcsolatosan magától értetődően bizonyos mértékig vadászati tapasztalatok is szerezhetők. Nagyvad kevésbé jöhet szóba ezeken az elaprózott és járó-kelőktől nyugtalanított területeken, legfeljebb a 80%-ban kipusztított igénytelen őzállomány néhány példányától észleltem nyomokat és jeleket. A kedves őzvad példányait a szinte járhatatlan akác és vadszederrel befutott sarjerdőrészek mentették meg őszi örmére a vadászembernek, akiből megnyugtató érzést váltottak ki 5—7 db átváltó szarvasnak és egy vaddisznó kondának felfedezett nyomai is. A nagyvad életbemaradt képviselőinek sorsa mint „magállomány” érdekel most bennünket.

Az apróvad helyzete is siralmas. Az alkony csendjében néha fogolycirregést vagy a felvert csapat suhogását hallani, de fácánból csak egy helyen talált tollazat emlékeztetett a legkisebb terjedelmű bozótosok megszokott tarka madarára. Erdei-szalónkából egyetlen egyet sem sikerült felreptetnünk, miközben a hajtó szerepét vállaltuk a bejárás-kor Meglepetést keltett egy-egy nyúl felverése is, de annál több kőborkutyával találkoztunk. Hóterítón legtöbb nyomot a rókától észleltünk.

Nincs sok öröme külön az ornitológusnak sem. Kevés a feljegyezni-alója. Az enyhe 1947—48. évi télben elmaradtak vidékünkéről a szokásos vendégek, de feltűnő volt az áttelelő madarak megritkulása is. Az erdővel együttélő madarak megfogyása

szoros kapcsolatban áll az odvas fák kifogyásával. A madarak költését igazoló fészkekből is igen keveset láthatunk. Általában a madárvilág, — reméljük átmenetileg, — már az utóbbi évek során folyamatosan rendkívül sokat veszített mozgalmasságából és érdekességeiből.

Esquisse de quelques questions concernant les forêts soumises au régime forestier de l'État. — Sous base de données d'un district de Transdanubie-Sud (Nagykanizsa), l'auteur fait connaître les conditions forestières des forêts communales, des forêts des copropriétaires et de celles appartenant à des particuliers. Il s'occupe de l'étendue, de conditions des peuplements de ces forêts, de leur exploitation et renouvellement, puis souligne les désavantages occasionnés par le morcellement des forêts et arrive à la conclusion que les conditions des forêts gérées d'après de plans d'aménagement sont bien plus satisfaisantes que de celles sans un plan d'aménagement. Il est d'avis que cette dernière catégorie des forêts doit être soumise à un contrôle plus sévère jusqu'à ce que leur plans d'aménagement seront dressés.

Dans la suite l'auteur explique la mesure bien importante et la grande variété de besoin en bois de la population, expose les difficultés qui en résultent et fait ressortir l'importance et les avantages de la régénération naturelle.

Ensuite, il touche la question de la protection de la nature et donne des chiffres sur les mesures exceptionnelles de plusieurs arbres.

The Woods under State Management. — The wood properties of the villages, corporations and private owners are often of very small extent, this is a serious obstacle of the rational management. The author — on the basis of data taken from a southern district of Transdanubia — points out, that the woods managed according to a working-plan are in better condition than the other. Some old trees of remarkable measure are described.

Einiges über die in staatlicher Verwaltung stehenden Wälder. — Die häufig ganz kleine Fläche der Gemeinde-, Körperschafts- und Privatwälder wirkt sich sehr nachteilig auf die planmäßige Bewirtschaftung aus. Verf. stellt auf Grund von Angaben eines Kreises im südlichen Transdanubien fest, dass die Wälder, für die ein Wirtschaftsplan vorliegt, in bedeutend besserem Zustand sind, als die übrigen. Einige Riesentämme werden für den Naturschutz verbucht.

ERDŐPOLITIKA, TÁRSADALOM ÉS AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Asbóth Ferenc

634.957 (439) (062)

Erdőpolitikánknak kell ebben az országban megteremteni azt a természeti környezetet, amely egészségünk pusztulását, a talajerő csökkenését megállítja és magasabbrendű biológiai fejlődés feltételeit teremti meg. Ezért az erdőpolitika: mindenki ügye. Mindenki ügye azért is, mert az életbenmaradás pusztá rideg tényét veti fel könnyörtelesen valóságban.

Látható jelek: homoki népességünk biológiai értékcsökkenése, szikesterületeink növekedése, a kuttak vízének apadása, orvosi statisztika, községek anyakönyvi adatai, eltorzult paraszti életforma dermesztő összefüggéseinek láncolata. Az elsivatago-

sodás a földben és a rajta élőkben egyaránt megkezdődött.

A társadalomban azonban nem tudatosult ez a veszedelem erdőpolitikai vonatkozásban. A multban a társadalom érdeklődése egyetlen egyszer sem fordult az erdőszet felé. Ez érthető is. Az erdőket a társadalom elől az erdőbirtokosok magántulajdon-szentsége és a szakhierarchia sáncolta el. Ezért a társadalom számára idegen, ismeretlen területté vált az erdőpolitika. Érdektelenül és szenvtelenül szemlélte magányos erdőpolitikussaink tragikus, lélegzetfójtóan döbbenetes harcát éppen úgy, mint a madarak és fák napjainak szentimentalizmusát, vagy erdőbirtokosaink sikoltozását a parlamentben

a magyar erdőért. A társadalom, a nép: urak dolgának és huncutságának tekintette az erdőpolitikát is. Ezért aztán a végszükség hiába alkotta meg az 1923-as alföldfásítási törvényt, vagy később az 1935-ös erdőtörvényt is, és teremtett annyi tervet és gondolatot, mint egyetlen más kérdés sem az országban — ezeket az élet rendre hatályon kívülre helyezte. Megbuktak azon, hogy nem volt mellettük, értük a társadalom megszervezve, nélkülözték a társadalom önkéntes áldozatkész alkotóerejét.

Másfél századon át háborúk rombozták és béke pusztította az erdőt és ezt kapta „örökségül” a demokrácia. Az MDP programnyilatkozata „százados bajnak” nevezi erdőpolitikai helyzetünket. — Meg kell oldani — mondja a nyilatkozat. Megszoktuk, hogy az MDP célkitűzései menetrendi pontossággal, kéréssel követhetetlenül valóra válnak. Nincs kétség aziránt, hogy az MDP a százados bajt is megoldja. Ehhez azonban szükséges az egész társadalom megszervezése is, sőt ez az ország fásításának az alapfeltétele! Marxi—lenini munkamódszer: forradalmi lendület és az eszközök céltudatos, tudományos igazságokon, valóságokon nyugvó felhasználása. Erdőpolitikai bajainkat, az ebből származó, most már szinte rohamléptekben közeledő nemzeti tragédiát csak forradalmi lendület hárfíthatja el, forradalmi módszerekkel. A cél eléréséhez multhatatlanul szükséges a társadalomnak, mint eszköznek — éppen új léte érdekében — a tervszerű, tudományos elmélyüléssel való egysége, de aprólékosáig menő megszervezése.

A társadalom országos vonatkozású célok elérésére nélkülözhetetlen segéderő, tartalékcsoport, sőt mozgalmi indító erő. A Szabadságharcos Szövetséget meg kellett szervezni, hogy a honvédségnek szervezett társadalmi bázisa, előkelő szerve legyen, egyúttal az egész társadalomban tudatosuljon a demokrácia védelmének gyakorlati szüksége és cselekvő megszervezése. A Magyar Könyvbarátok Egyesületét is létre kellett hozni a társadalom erejének megszervezésére és ezzel a könyv számára szélesebb olvasóréteg társadalmi megteremtésére. A Zöldmező Szövetség, Cukorrépatermelők Egyesülete stb. céljai elérésére mind a társadalmat akarta és akarja megszervezni.

Ha nem volna az erdőszertnek társadalmi szerve, akkor most éppen a százados baj megoldására szervezni kellene ilyent. Önként adódik a feladat. Az Országos Erdészeti Egyesület célja nem lehet más, mint az egész társadalmat megszervezni erdőpolitikai munkára, forradalmi lendülettel mozgósítani a társadalmi erők és szakemberek közösségét a célra, a társadalomba bele nevelni, tudatosítani kicsinyességig, de mértani pontossággal ennek az országmentő feladatnak munkaütemét, valóságát és stratégiáját. Kimunkálni az erdőpolitikának, mint társadalmi feladatnak lehetőségeit, gyakorlati területeit. A társadalomból „kádert” nevelni az erdőszert számára és megteremtteni az országfásítás munkájának cselekvő erejét.

A múltban az Országos Erdészeti Egyesület erdőnagybirtokosok érdekképviseleti szerve volt, elnökség és választmány átlag 300.000 hold erdőt képviselt. Erdeme azonban az egyesületnek, hogy oda tömörültek azok a kiváló szakemberek, akik példátlan szívós küzdelemben, teljes tudományos sikra kényszerülve, kisebbségük szellemi fölényével, függő helyzetükben, de jellembeli tántoríthatatlansággal, az erdő szeretetével, a tudós társaságokig művelték az erdőszert irodalmat, s azt akadémiai

szintre emelve, fokról-fokra törték-zúzták az erdőnagybirtokosok magántulajdon-szentsége nevében a közösség létérdeke elé emelt bástyákat és kikényszerítették az erdőszert üzemtervvel a tervgazdálkodás első kezdeteit ebben az országban. Lehetetlen néma megilletődéssel nem gondolni azokra, akik az erdőtudomány dialektikus alkalmazásával — a jog, a meteorológia, geológia, népegészségügy, közlekedéspolitikai, történettudomány, de minden társadalomtudományi síkon egyidőben — bámulatos felkészültséggel munkálkodtak az erdő köztulajdonosításán.

Ezek munkájának folytatása az Országos Erdészeti Egyesületben alig lehet más, mint az, hogy a közösség az erdők birtokbavétele után szerezze meg a szükséges erdőtudományi ismereteket is, erdőpolitikai feladata számára.

Igen, de hogyan? Mit kell tennünk a társadalom megnyerésére, megszervezésére? Erre vonatkozólag egy tervet állítottunk össze, inkább azért és olyformán, hogy mások is esztergályozzák, egészítsék ki. Lehet, hogy egyik-másik elgondolás nem új. Mások is felvetették már. A hangsúly nem ezen van. Inkább azon, hogy mit nem csináltunk meg. Jegyezzük fel: mindenhol lehet méntésg, az erdőszertben azonban már túlhaladtuk ezt a luxust. Élet-halál kérdés a szó teljes értelmében.

1. Felkutatni az országban minden olyan személyt (vagy közösséget), aki fásítással vagy erdőszerttel öntevékenyen foglalkozik, akár mint természetbarát is. Tudomást szerezni érdeklődési körükről. Helyszíni erdőpolitikai vonatkozások kapcsán a fásítási lehetőségekről rendszeres adatgyűjtés. Altaluk újabb és újabb személyek megnyerése az Országos Erdészeti Egyesület céljaira.

2. Országos Erdészeti Kongresszus összehívása, társadalmi feladatok meghatározására. A társadalom tájékoztatása. A szakkörök és a társadalmi erők egybehangolása. A társadalom erdőszert munkatervének összeállítása.

3. Országos Erdészeti Vándorkiállítás megszervezése, erdőpolitikai helyzetünket feltáró szemléltető anyaggal, fásítási tervekkel és módszerekkel, faáru-hírveréssel és természet-megkedveléssel. Film és előadás. Erdőszerttel kapcsolatos irodalom, népdal-nyomtatvány. A kiállítás anyagi szükségletét a faáru-hírverés és a filmelőadás bevétele biztosítja.

4. Erdőszert sajtó terén: rendszeresíteni a sajtóértekezleteket. A vidéki sajtó részére különnyomtatot kell kiadni. Az O. E. E. keretén belül szervez kell létesíteni az erdőszerttel foglalkozó újságírók számára. Legalább évenként egyszer a magyar irodalom kitűnőségei számára erdőpolitikai felvilágosítást, erdőszert napot kell rendezni valamelyik erdei üdülőben. Nem véletlen, hogy a szovjet a nagy természetátalakító tervét először az írókkal vitattatta meg. El kell érni, hogy a napi sajtó erdőszerttel rendszeresen foglalkozzon.

5. Erdőszert kiadványok: tájegységenként ismertetni kell füzetes sorozatokban a faültetés módját, a vonatkozó rendeletekkel, részletes útmutatással. Figyelemmel kell kísérni a naptárt és egyéb gyűjteményes kiadásokat, az összes iskolai tankönyveket, hogy kiadásai esetén erdőszert ismereteket, olvasmányokat, számtanban erdőszert statisztikát közöljenek. Évről-évre a nagyközönség részére ki kell adni az Erdőszert Évkönyvet. Az Erdőszert Lapok nagyközönséget is érdeklő cikkeit különnyomtatásban terjeszteni kell. Évenként ki kell adni egy „Erdőszert olvasókönyv”-et a falu társadalmi számára.

6. Országos Fatelepítő Munkabrigád megszerzése, azokból az önként jelentkezőkből, akik az év bizonyos szakában szabadságuk ideje alatt fatelepítési munkát akarnak végezni. Ezek részére erdei táborhelyek kijelölése, erdőtelepítési, fasorületetési körzetek megállapítása, tervek előkészítése. Pl.: a budapest—kelebiai vasút menténe fásítási körzete, vagy a Balaton déli oldalának fásítása. A brigádba jelentkezők oktatásának megszervezése és vezetése.

7. Erdészeti Vándortanító Brigád felállítása, azokból az önként jelentkező szakemberekből, akik az év bizonyos napjain az ország legkülönbözőbb helyein erdészeti gyakorlati tanácsokat adnak és terveket készítenek szövetkezetek és magánosok részére. Induljon szak-országjárásra az erdészet is.

8. Nagyméretű tagszervezés. Mindenkinek van annyi haszna a fából, hogy az erdők ügye nem lehet közömbös számára. De minden közület is legelőbb kötelességszerűen tagja lehet az O. E. E.-nek. Szükséges ebben az értelemben az ország közvéleményéhez fordulni. Az illetékeseket pedig arra szorgalmazni, hogy az erdészeti társadalmi megszervezést minden eszközzel segítsék elő.

9. Erdészeti osztályok szervezése országos tevékenységű és jellegű társadalmi és gazdasági egyesületek és szövetségek keretében. Így a DÉFOSZ-nál, Természetbarátoknál, MINSZ-nél VMNSZ-nél, Mezőgazdasági Társaságnál, Szabadságharcos Szövetségénél.

10. Országos fásítási munkaverseny kiírása, levezetése és irányítása a társadalom számára.

11. A népi demokráciák gazdasági együttműködése során fel kell venni társadalmi vonalon, az erdészet terén a kapcsolatot a népi demokráciák országaival. Ki kell értékelni magunk javára, hogy ezekben az országokban az agrártevékenység mögötti társadalmi munka mennyire segíti elő az erdőpolitikai feladatok megoldását.

12. Erdészeti Tájékoztató Múzeum szervezése a Margit-

szigeten. A Margitsziget területén fel kell vonultatni a magyar erdészet minden vonatkozását, a fafelhasználástól kezdve a faipari felhasználásig. Itt kell megteremtteni a magyar erdészet központját az Erdészettudományi Intézetet és az összes szerveinek otthonát.

Erdészetünk lázgörbéje félelmetesen emelkedik, 1946-ban 25, 1947-ben 70, 1948-ban 200 millió forint értékű volt, 1949-ben előreláthatólag 400 millió forint lesz a faárubehozatalunk. Gondolkodjunk!

Forstpolitik, Gesellschaft und der Landesforstvereine. — Die seit 150 Jahren geplante Sandaufforstung auf der Grossen Ungarischen Tiefebene ist eine biologisch, wirtschaftlich und volksgesundheitlich begründete Notwendigkeit, die keinen wefteren Aufschub duldet. Gesetzliche Massnahmen und Fachkenntnisse allein führen aber nicht zum Ziele, für die grosse Arbeit muss auch das Interesse und die Mitwirkung der ganzen Bevölkerung gewonnen werden. In erster Linie wäre es Aufgabe des Landesforstvereins den forstpolitischen Feldzug auf gesellschaftlichem Wege zu organisieren: Mobilisierung aller freiwilligen Mitarbeiter, Kongresse, Ausstellungen, Flugschriften, Lehrgänge, Errichtung von forstlichen Abteilungen in den wirtschaftlichen Verbänden usw. würden den Weg des Erfolges ebnen.

Politique forestière, société et l'Association forestière nationale. — Le grand oeuvre du reboisement de la Grande Plaine Hongroise — oeuvre qui se présente il y a 150 ans — ne peut être effectué par voie unique de la législation et de l'administration; il est encore nécessaire, pour ce but, à renseigner la population, „mobiliser“ le société par le moyen des congrès, expositions, presse, etc. Pour accomplir ces tâches, c'est la Société forestière nationale (Országos Erdészeti Egyesület) qui est l'organ la plus adapté.

Forest Policy, Society and the Forestry Association. — The afforestation of the Hungarian Great Plain — a problem waiting for its solution since 150 years — cannot be performed only by legislative and administrative measures, it needs the full aid of the society; in the first place the Forestry Association has to organise meetings, exhibitions, to mobilize the press etc.

IRODALOM

Dr. Palotás László szerkesztésében „A fa mint építőanyag” címmel a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete kiadásában kiterjedt munka jelent meg. A mű különböző részeinek szerzői között szerepel Rosner Miklós, egyesületünk tagja, dr. Gillemot László egyetemi tanár, Becske Odón technológiai tanár és még több kiváló szakember.

A mű első részében a fa nemzetgazdasági jelentősége van ismertetve hazai viszonyaink különleges kidomborításával. Utána anyagismeret következik. A mű gerincét a különböző faszervezetek ismertetése és sztatikai számítása képezi. Utolsó részeiben a faszervezetek költségelését és az idevonatkozó szabványokat ismerteti.

A munka gondos összeállítással, kiváló papíron, szép kiadásban, sok és világos ábrával készült. Hiányoljuk, hogy a fatakarékosságról összefoglaló és határozott állásfoglalás a munkában nem található. Erre pedig jelenlegi nagy fahiányunkban rendkívül szükség volna. A munka egyébként igen jelentős hézagot pótol, és építkezéssel, illetőleg építkezési anyag kezelésével foglalkozó tagtársainknak ajánljuk. Ára: 126.— Ft.

Erdőgazdasági üzemünk kiadásában megjelent a „Csemetenevelési utasítás”. A mű szerzője: Partos Gyula, egyesületünk tagja és hazánk egyik legkiválóbb gyakorlati erdőművelője. A mű gondosan előkészített és az apró részletekre is kiterjedő gyakorlati utasítás, amelyből azonban az ábrákat több helyen hiányoljuk. A munkát azóta tag-

társaink már valószínűleg kézhez vették, így annak ismertetését elhagyjuk. Igen értékesnek találjuk benne a vetést, iskolázást, maggyűjtést és magkezelést részletező táblázatokat, valamint a munka elemzési kimutatásait. A munkát egyébként erdészettársadalmunk minden rétege már régóta hiányolta és az üzem gyakorlati életében az 5 éves terv csemeteszükségletét tekintve rendkívül szolgálatokat fog tenni. Adatai és utasításai megbízhatóak és gyakorlatiasak.

M. R. K. Jerram; „Forest Management” címmel Chapman & Hall Ltd., London kiadásában erdőrendezési kézikönyv jelent meg. A könyv az 1935-ben hasonló címmel megjelent munkának javított második kiadása.

A munka első részében az általános alapelveket tárgyalja rendkívül egyszerű, de igen érthető formában, majd a hozadék és növedék közötti összefüggést. Tömören, de érdekesen mutat rá az erdőművelésnek a hozadék szabályozással való összefüggésére, majd a különböző hozadékszabályozási eljárásokat mutatja be szabályos és később szabálytalan erdőben. A második részben az üzemterv készítést ismerteti, majd a harmadik részben erdőértéktani számításokat mutat be. Ez utóbbi talán a munka részünkre legkevésbé értékes része. Az anyag csoportosítása a műben igen praktikus és a könyv gyakorlati szakemberek számára íródott.

Iby Gábor.